

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

V. Historia Francisci Stancari, eiusq[ue] errorum & certaminum cum
Melancth. & alijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

cæterisq; verbi Lutherani ministris oppres-
sus, autoritate principis de statione sua deij-
ceretur. Erat Artopæus ætate prouectior,
cumq; Stetino discedendum esset, V Vitten-
bergam profugit; vbi cum Melächthoni mi-
seriam suam exposuisset, seq; paratū diceret
idem sentire cum V Vittenbergensibus, & ab
Oliādno discēdere, litteras obtinuit ad Pau-
lum Rodium Superintendentem, quem di-
ximus, eiusq; collegas. Quos rogat Melanch-
thon, vt principem ærumnoso seni conciliēt,
eiq; potestatem impetrent ad vxorem libe-
rosq; redeundi. Interim vt Pomeraniæ prin-
ceps Philippus Oliādrinos, ita Borussia Dux
Albertus Lutheranos, siue Melächthonicos,
siue Flacianos in exilium pepulit: Inter quos
& Ioachimus Morlinus Regiomonte cedere
fuit coactus, homo prodigiosè Lutheranus,
cuius in Oliandrum scripta extant Flaciano
felle confersa. Quanquam hic idem Morli-
nius multis annis post, cū princeps iā decre-
pitus noui dogmatis tædium cepisset, in Bo-
russiam reuocatus Oliandrinū fermentū ex-
purgauit, & Sābiensis episcopus creatus fuit.

Cæterū Oliandri controuersia, & alij cui-
dam nouo certamini inter Lutheranos occa-
sionem dedit, quod per Franciscum Stanca-
rum Mantuanum excitatū est. Erat hic Stan-
carus in academia Regiomontana Theolo-
giæ Lutheraniæ professor, Oliandri collega:
cuius errorem de iustificatione dum oppu-
gnaret, accidit homini, quod vulgo dicitur:

u

Inci-

ANNO
1549.

V Vitéber-
gam fugit
ad Meläch-
thonem.

Conatur
impetrare
restitutio-
nem.

Melanch-
thonicorū
& Oliādri-
norū ex-
ilia.

Morlini,
expulsio
ob Luthe-
ranismum.

V.

Nouus O-
liandri
partus er-
ror Stan-
cari.

Schlusself.
de stanc. ca-
talog. haret.

ANNO
1549.

*Incidit in Scyllam cupiens vitare Charyb-
dim.*

Dogma
Stancari
de Iustifi-
catione.

Stancarus
monachus
excuculla-
tus.

Ad Nesto-
rianam hē-
resin de-
scendit.

Eius falsi
canones.

Osiander diuinæ naturæ tantū tribuebat iu-
stificationem; quam Stancarus humanæ na-
turæ tantum tribuēdam asseruit. Ita factum,
vt saltum faceret ab extremo vno ad alte-
rum, & à via regia, quæ veritatis est, turpi-
ter exorbitaret. Legerat diligēter, cū ad-
huc in monasterio viueret (nam & hic de ex-
cucullatorum grege fuit) Petrum Lombardum,
qui vulgò Magister sententiarum ap-
pellatur, & Scholasticos Theologos: quo-
rum si phrasin tenuisset, loquendique for-
mam de Christo Salvatore, vt sententiam
illorum se tueri profitebatur, in has salebras
non incidisset. Verū quia non ad sobrie-
tatem, sed plus sapere voluit, quam oportet,
ita de Christo Salvatore locutus est, vt
ad Nestorium inclinare videretur. Chri-
stum hominem passum & mortuum esse, fu-
disse sanguinem, eoque sanguine & morte
liberasse genus humanum, ac meruisse iu-
stificationem; sanè & rectè dicitur: At Chri-
stum, vel vt Deum modo, vel tantum vt ho-
minem operari salutem hominum, eosve iu-
stificare, & è statu damnationis in sortem fi-
liorum Dei transferre, non rectè dicitur;
cū id vtriusque naturæ sit opus. Prius il-
lud Osiandrum docuisse, posterius Stanca-
rum Lutherani testantur: Quorum nonnulli
dum refellunt errorem Stancari, vicissim ad
extremum resiliunt, dum Christum asse-
runt

runt Deum & hominem ita secundum v- ANNŌ
tranque naturam esse Salvatorem; vt diui- 1549.
nam quoque ipsius naturam passioni mor-
tique subijciant. Sunt vicissim è Lutheranis
alij, qui quod est proprium diuinæ naturæ
tantum, scilicet omnipotentem esse; & vbi-
que præsentem, humanitati quoque ascri-
bant: Quâ de re non est hic docendi lo-
cus:

Stancarum oppugnarunt non modo Lu-
therani omnes, licet inter se magnâ animo-
rum virulentiâ dissiderent; Osiandrini scili-
cet, Melanchthonici, Flaciani, Maioristæ;
sed & Tigurini Zvvingliani & Calvinistæ;
Quibus ille velitabundus occurrit, & ma-
gno animo quidem: Quanquam vbi pu-
gnam sensit ingruere cum aduersarijs Lu-
theranis, abdicatâ professione; Regiomon-
te discessit in Poloniam: Vbi cum tibi non-
nullos adiunxisset, varijs scriptis Luthera-
nos simul & Tigurinos lacepsit. Inter pri-
mos autem, qui Stancaro sese obiecerunt,
fuit Andreas Musculus, Francofurtensis aca-
demix ad Oderam Lutheranus Theolo-
gus; cui Stancartus animosè satis obuiam
processit. Inter hos igitur cum certami-
nis factum esset initium, Melanchthon à
quibusdam interpellatus, vt & ipse de-
scenderet in arenam, dequæ causa iudi-
cium suum interponeret, prodijt ille qui-
dem, sed cunctabundus, nec lubens admo-
dum, & scriptum diuulgauit sub hoc titulo:

Stancarus
à Luthera-
nis & Cal-
uinistis
oppugna-
tur.

In Poloniâ
fugit.

Stancari &
Luthera-
norum al-
tercatio-
nes.

Melanch-
thonis ter-
giuersatio
& scriptum
in Stanca-
rum.

ANNO 1549. Responsio Philippi Melanchthonis de controuersijs Stancari; in quo sententiam Andreae Musculi probat, tueturq;. Hanc responsionem fatetur alibi Melanchthon ipse multo breuiorem esse ac summissiorem, quam postulet magnitudo causae. Sed hominem, inquit, iracundum ac biliosum non volui accendere. Scripsit verò Cēsuram hanc Defsuiæ oppido Principum Anhaltinorum, quam mense Iunio in festo S. Ioannis Baptistæ absoluit an. 1553.

Stancari
replica &
scriptum
contume-
liosum in
Melanch-
thonem.

Stancarus, cum & Melanchthonem aduersarijs accedere videret, vt erat ingenij vehementis & impotentis animi, continuo scriptum opposuit, in quo contumeliosè tractauit Melanchthonem grammaticum illum, & Theologiae ignarum, adeoque antichristū appellans. Melanchthon vero, quem huiusmodi certaminum vehementer tædebat, cum sententiam suam publicè declarasset, sese officio suo perfunctum ratus, ictu dissimulato discessit è pugna, nec deinceps in Stancarum arma sumpsit. Paulò ante quam Stancariani certaminis scetor in publicum erupit, anno scilicet 1550: Melanchthon in Angliam vocatus fuit, quo ante biennium Petrus Martyr, & Bernardinus Ochimus Itali; & anno superiore proximo Martinus Bucerus, & Paulus Fagius germani, Sacramentarij vtriq; ad euertendam religionem Catholicam acciti conuolarant. Eo quidem hoc anno Ioannes à Lasco Polonus eodem

Melancht.
in certa-
mine oc-
cumbit.

Ann. 1550.
Melancht.
in Angliã
vocatur.

eodem profectus fuit : Melanchthon vero, ANNO
 quanquam & is desiderabatur, domi re- 1550.
 manlit.

CAPVT XXI.

- I. *Comitia Augustæ ob Concil. Trident. scri-
 pta Luther. ad Concil. cum obsidione Mag-
 deburg.*
- II. *Delecti Lutheran. ad Concil. Trid. per Mau-
 ritium Elect. eiusq. Credentiales.*
- III. *Mauritij fœdus cum Gallo tres Episcopatus
 ab Imperio detruncante contra Cæsarem,
 eius & Alberti Brandenb. mors concilijq.
 Trid. absolutio.*
- IV. *VVittenbergæ & Lipsiæ pestis grassatur dum
 Melanchthon in Angliam euocatur, con-
 trouersia inter Ioānem Fridericum Saxo-
 niæ Ducem & Augustum Electorem. mors
 Anhaltini & Sturmij.*

CÆSAR eodem anno Comitia rursus I.
 Cægit Augustæ, quo Principes & Ordines Comitia
 mense Iulio conuenire iussit. In ijs Comi- Augustæ.
 tijs Ordines Concilij futuri decretis se de-
 nuò submiserunt, quemadmodum ante *Sur. in cōm.
 ad hunc an.*
 triennium, cū eodem loco conuentus ha-
 beretur, factum quoque diximus. Itaque
 Cæsar quanto potuit studio laborauit, vt
 Synodus propter terrores bellicos hæcte- *Synodus
 restaura-
 tur.*
 nus suspensa rursus instauraretur : Effecit-
 que tandem, vt Iulius Tertius Pontifex, *Sleid. l. 22.
 qui pag. 636.*